

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2021

Eliška Tschöpová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Pohotovost schopnosti vojenských hasičských jednotek a optimalizace jejich
směnného provozu

Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Eliška Tschöpová**
Osobní číslo: **E17694**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management ochrany podniku a společnosti**
Téma práce: **Pohotovost schopností vojenských hasičských jednotek a optimalizace jejich směnného provozu**
Zadávací katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem bakalářské práce je na modelu stanoveném vojenskými hasiči AČR analyzovat směnnost u vojenských hasičských jednotek v režimu 5 a 4 směn. Analýzu založit na porovnání obou režimů v kontextu platné legislativy, finančních nákladů a hlediska generování přesčasových hodin pro kategorii vojáků z povolání a občanských zaměstnanců s využitím normativů poskytnutých vojenskými hasiči AČR.

Osnova:

- Definice místa Vojenských hasičských jednotek.
- Sestavení modelu směnnosti u VHJ.
- Komparativní analýza režimu 4 a 5 směn u VHJ z hlediska platné legislativy a finančních nákladů.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- BALABÁN, M., PERNICA, B. aj. Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy. 1. vyd. Karolinum: 2015. ISBN 978-80-246-3150-9.
HANUŠKA, Z. Řád výkonu služby v jednotkách požární ochrany. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. ISBN 978-80-7385-069-2.
SZASZO, Z. Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2010. ISBN 978-80-86640-60-0.
VLÁŠEK, J., FUS J., Krizové řízení v ČR na počátku 21. století. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2170-8.
VÍŠEK, J. Organizace záchranných činností v České republice. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2012. ISBN 978-80-7452-28.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Mgr. Bohuslav Pernica, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

L.S.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2020

Prohlašuji:

Práci s názvem Pohotovost schopností vojenských hasičských jednotek a optimalizace jejich směnného provozu jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 6. 2021

Eliška Tschöpová v. r

PODĚKOVÁNÍ

Tato práce byla zpracována ve spolupráci s pplk. Ing. Lubomírem Skaličkou a kontaktní osobou byl velitel vojenské hasičské jednotky Pardubice kpt. Ing. Vít Jelínek. Tímto bych jim ráda poděkovala za pomoc a rady, které mi pomohly a významně přispěly k dosažení cíle této práce. Dále bych chtěla poděkovat Ing. Mgr. Bohuslavu Pernicovi, Ph.D. za rady a odbornou pomoc při zpracování této práce. V poslední řadě bych chtěla poděkovat rodině, která byla psychickou podporou během studia.

ANOTACE

Formou případové studie je analyzována nákladnost čtyřsměnného a pětisměnného režimu vojenské hasičské jednotky (VHJ) na letišti v Pardubicích. Vstupem pro analýzu jsou standarty a normativy poskytnuté vojenskými hasiči v Pardubicích. VHJ Pardubice zajišťuje požární ochranu při leteckém provozu letiště a je složena z 41 vojáků z povolání a z 18 občanských zaměstnanců. Pomocí výpočtů bylo zjištěno, že pro tuto jednotku je ekonomicky výhodnější pětisměnný provoz než čtyřsměnný provoz. Při zohlednění základních rozdílů mezi občanskými zaměstnanci a vojáků z povolání jsou největším rozdílem přesčasové hodiny. Pro vojáky z povolání je zohledněn měsíční plat i pro práci přesčas do maximální výše 150 hodin přesčasů za rok. Pro občanské zaměstnance není práce přesčas v měsíčním platu zohledněna, a proto musí být proplacena.

KLÍČOVÁ SLOVA

Vojenská hasičská jednotka, požární ochrana, Integrovaný záchranný systém, jednotky požární ochrany

TITLE

The emergency of capabilities of military fire brigade and optimalization of its shift work.

ANNOTATION

In the form of a case study, the costs of the four-shift and five-shift regime of the military fire brigade (MFB) at the airport in Pardubice are analyzed. The input for the analysis are the standards and norms provided by military firefighters in Pardubice. MFB Pardubice provides fire protection during air traffic at the airport in Pardubice and consists of 41 professional soldiers and 18 civilian employees. Using calculations, it was found that five-shift operation is economically more advantageous for this unit than four-shift operation. Taking into account the fundamental difference between civilian employees and professional soldiers, the biggest difference is overtime. For professional soldiers, the monthly salary for overtime work is also included, up to a maximum of 150 hours of overtime per year. For civil servants, overtime work is not taken into account in the monthly salary and must therefore be paid.

KEYWORDS

Military fire brigade, fire protection, integrated rescue system, fire protection units

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK.....	9
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	10
ÚVOD	11
1 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM A POŽÁRNÍ OCHRANA	12
1.1 Integrovaný záchranný systém.....	12
1.2 Požární ochrana v IZS.....	16
2 VOJENSKÁ HASIČSKÁ JEDNOTKA	21
2.1 Vojenské hasičské jednotky	21
2.2 Příslušník vojenské hasičské jednotky	28
3 ANALÝZA SMĚN VOJENSKÝCH HASIČSKÝCH JEDNOTEK.....	31
3.1 Design případové studie.....	31
3.2 Působnost, organizační struktura a vybavení jednotky.....	31
3.3 Porovnání směnnosti jednotek	35
3.4 Obsazení vojenské hasičské jednotky	40
ZÁVĚR	45
PŘÍLOHY	49

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Spolupráce Integrovaného záchranného systému a Armády ČR v letech 2010–2020	15
Obrázek 2: Výdaje státu na požární ochranu a Integrovaný záchranný systém v roce 2010 a 2020 (v Kč)	16
Obrázek 3: Počet vojenských hasičských jednotek a jejich členů v letech 2005–2020	22
Obrázek 4: Organizační struktura vojenské hasičské jednotky Pardubice	33

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Počet spoluprací jednotek požární ochrany se složkami Integrovaného záchranného systému v letech 2010 a 2020	14
Tabulka 2: Počty příslušníků jednotek požární ochrany za rok 2010–2020	17
Tabulka 3: Kategorizace jednotek požární ochrany	19
Tabulka 4: Vybavení jednotky mobilní požární technikou	24
Tabulka 5: Počet hasičů v jedné směně v zařízeních Armády ČR	25
Tabulka 6: Funkční složení směn při základním početním stavu hasičů v zařízeních Armády ČR	25
Tabulka 7: Porovnání zaměstnaneckých poměrů u vojenské hasičské jednotky	29
Tabulka 8: Technické prostředky vojenské hasičské jednotky Pardubice v roce 2021	33
Tabulka 9: Složení směn ve čtyřsměnném provozu vojenské hasičské jednotky Pardubice	35
Tabulka 10: Vzorový plán výkonu služby ve čtyř-směnném provozu ve vojenské hasičské jednotce	36
Tabulka 11: Počet plánovaných a snížených pracovních hodin zaměstnanců za měsíc duben roku 2021	37
Tabulka 12: Tabulkové složení směn v pěti-směnném provozu (vzor)	38
Tabulka 13: Vzorový rozpis směn v pětisměnném provozu	39
Tabulka 14: Počet plánovaných pracovních hodin zaměstnanců za měsíc duben roku 2021	39
Tabulka 15: Početní stav zaměstnanců podle pracovního poměru vojenské hasičské jednotky Pardubice	40
Tabulka 16: Základní měsíční platy členů jednotky ve směnném provozu podle hodnosti a funkce	41
Tabulka 17: Příplatky pro příslušníky vojenské hasičské jednotky	41
Tabulka 18: Základní měsíční náklady na odměňování zaměstnanců ve čtyřsměnném provozu	42
Tabulka 19: Celkové příplatky k platu občanského zaměstnance za měsíc duben roku 2021	43
Tabulka 20: Základní měsíční náklady na odměňování zaměstnanců ve vojenské hasičské jednotce	43

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

AČR	Armáda České republiky
ČR	Česká republika
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	jednotka požární ochrany
LHJ	letištní hasičská jednotka
MO	Ministerstvo obrany
MZ	muniční základna
PO	požární ochrana
SDH	sbor dobrovolných hasičů
VHJ	vojenská hasičská jednotka
VLZ	vojenská letištní základna
VVP	vojenský výcvikový prostor

ÚVOD

Požární ochrana má v České republice tradici. Podle Szasza (2010, s. 9–13) se organizoval boj s požáry již v polovině 19. století. Vznikaly tak první sbory dobrovolných hasičů a profesionální sbory hasičů na našem území. První český sbor dobrovolných hasičů vznik v roce 1864 ve Velvarech. Hasičských jednotek postupem času přibývalo a staly se nedílnou součástí našich životů. Dnes je tak celá Česká republika pokryta jednotkami požární ochrany. Ty tvoří jednu ze čtyř základních složek Integrovaného záchranného systému (IZS). A právě do jednotek požární ochrany zařazené do plošného pokrytí podle § 65a zákona 133/1985 Sb. *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů, spadají i jednotky vojenských hasičů. Ty se zřizují v muničních skladech, vojenských letištních základnách, ale i ve vojenských výcvikových prostorech, kde dochází k zacházení s municí v rámci výcviku vojáků. Jsou jednotkou požární ochrany provozovanou státem, proto ve vojenských hasičských jednotkách (VHJ) slouží jak vojáci z povolání, tak i občanskí zaměstnanci. Tato různorodost týkající se pracovních poměrů příslušníků vytváří komplikace pro účinnější fungování této složky.

Proto cílem této práce je na modelu stanoveném vojenskými hasiči AČR analyzovat směnnost u vojenských hasičských jednotek v režimu 5 a 4 směn. Analýzu založit na porovnání obou režimů v kontextu platné legislativy, finančních nákladů a hlediska generování přesčasových hodin pro kategorii vojáků z povolání a občanských zaměstnanců s využitím normativů poskytnutých vojenskými hasiči AČR.

Práce je rozdělena do tří kapitol. V první kapitole je vysvětlena práce Integrovaného záchranného systému. Je zde vysvětleno fungování záchranných prací a požární ochrany v rámci IZS. Ve druhé kapitole je popsána vojenská hasičská jednotka v jednotlivých zařízeních a popsány rozdíly příslušníků VHJ. V třetí kapitole je charakterizována vojenská hasičská jednotka Pardubice a chod této jednotky z hlediska nákladů a legislativy. V poslední kapitole se také analyzuje směnnost vojenské hasičské jednotky a vyhodnocuje analýza.

1 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM A POŽÁRNÍ OCHRANA

Pro pochopení pohotovosti VHJ je potřeba si vysvětlit fungování IZS a jaké místo má požární ochrana v rámci IZS.

1.1 Integrovaný záchranný systém

Článek 1 ústavního zákona č. 110/1998 *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších ústavních zákonů, říká: *Zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu.* Aby stát splnil povinnost zajistit bezpečnost státu a občanů, uděluje tuto povinnost podle čl. 3 ústavního z. č. 110/1998 Sb. *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších ústavních zákonů, ozbrojeným silám, ozbrojeným bezpečnostním sborům, záchranným sborům a havarijním službám. Stát dále ukládá povinnost podílet se na zajišťování bezpečnosti i ostatním územním samosprávním celkům, státním orgánům, podnikajícím právnickým osobám a fyzickým osobám. Všechny tyto subjekty spolupracují v rámci Integrovaného záchranného systému.

Podle § 2 odst. a) zákona č. 239/2000 Sb. *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů, je IZS definován jako „*koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.*“ Hlavním úkolem IZS je tedy spolupráce složek při záchranných a likvidačních pracích u mimořádných událostí (MU). Záchrannými pracemi se podle zákona č.239/2000 Sb. *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů, rozumí provádění činností sloužících k odvrácení bezprostředního působení rizik, ke kterým dochází při vzniku mimořádných událostí, především ve vztahu ohrožení na zdraví, života a majetku a vedoucí k přerušení příčin. Likvidační práce jsou činnosti sloužící k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.

Složky IZS se dělí na hlavní a ostatní složky. Hlavní složky IZS musí zajišťovat nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, vyhodnotit situaci a případně zajistit neodkladný zásah v místě mimořádné události.

Hlavními složkami IZS podle § 4 zákona č. 239/2000 Sb. *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů, jsou:

- Hasičský záchranný sbor České republiky,
- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany,
- Policie ČR,
- poskytovatelé zdravotnické záchranné služby.

Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS ČR) je hlavním gestorem IZS a hlavní jednotkou požární ochrany, podle které se řídí jednotky požární ochrany (JPO) zařazené do plošného pokrytí kraje. HZS ČR kromě zajištění požární ochrany a provádění záchranných a likvidačních prací, mají za úkol podle serveru HZS ČR vykonávat i státní požární dozor. Cílem této činnosti je zajištění odpovídající míry požární bezpečnosti občanů. Při posuzování stavební dokumentace dohlíží na správné vyprojektování stavby, aby splňovala předurčená pravidla požární bezpečnosti. Provádí kontrolní činnost nad dodržování povinností ohledně provozování činností v již postavených stavbách. A v neposlední řadě zjišťují příčiny požárů a hledají odpovědného člověka za vzniklou škodu v rámci požárů. JPO zařazené do plošného pokrytí kraje slouží jako pomocná ruka HZS. Pomáhají svými silami a prostředky u zásahu při záchraně osob, likvidaci požárů, technických havárií a jiných MU. Policie ČR jsou složkou, která na místě mimořádné události sjednává veřejný pořádek. Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby jsou na místo zásahu přivolány pro potřebu záchrany, ošetření raněných osob a převezení raněných do zdravotnické péče.

Ostatní složky, které jsou povolávány na základě dohody a jen na žádost hlavních složek poskytují pomoc, záchranné a likvidační práce na základě povahy mimořádné události. Podle § 4 zákona č. 239/2000 Sb. *zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů, jsou ostatními složkami:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil;
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, např. obecní policie;
- ostatní záchranné sbory, např. Báňská záchranná služba;
- orgány ochrany veřejného zdraví, např. hygienická stanice;
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, např. komunální služby;
- zařízení civilní ochrany;

- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím, např. horská služba.

Ostatní složky podle § 21 zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů, poskytují plánovanou pomoc na vyžádání, která je zahrnuta do ústředního poplachového plánu IZS. Prostředky a síly, které podle dohody poskytují, pomáhají hlavním složkám při MU nebo jiné krizové události. Podle ústředního poplachového plánu IZS (2021, s. 2) se tento plán použije, jestliže hejtman kraje, starosta obce s rozšířenou působností, ředitel HZS kraje nebo velitel zásahu požádají o pomoc a o síly a prostředky, kterými nedisponují hlavní složky IZS na úrovni kraje pro provedení záchranných a likvidačních prací. V tabulce 1 je uveden počet spoluprací JPO se složkami IZS v letech 2010 a 2020.

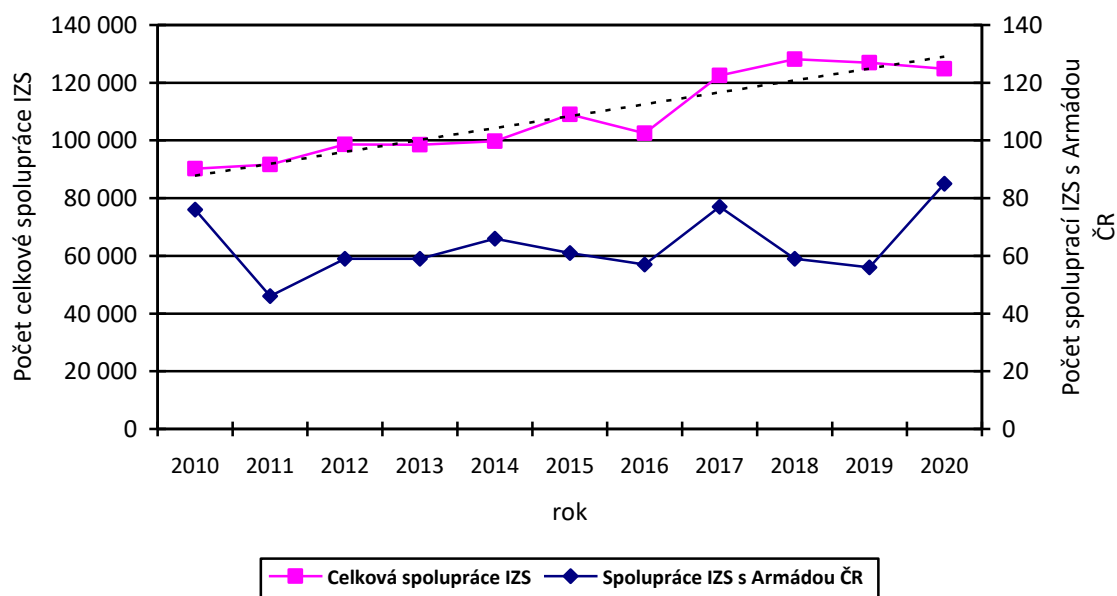
Tabulka 1: Počet spoluprací jednotek požární ochrany se složkami Integrovaného záchranného systému v letech 2010 a 2020

Složky IZS	Počet spoluprací s JPO	
	v roce 2010	v roce 2020
Základní složky		
Policie ČR	53 502	71 362
Zdravotnická záchranná služba	18 534	32 421
Ostatní složky		
Obecní policie	10 235	6 969
Pohotovostní a jiné místní služby	4 254	5 336
Ostatní	1 610	6 648
Podniky	1 942	1 833
Občanská sdružení v IZS	55	93
Armáda ČR	76	85
Hygiena	8	67
Celkem	90 216	124 814

Zdroj: vlastní zpracování podle statistických ročenek 2010 a 2020 HZS ČR

Z tabulky 1 vyplývá, že počet zásahů vzrostl odhadem o jednu čtvrtinu. Největší vzestup spoluprací připadá na hlavní složky IZS. Ostatní složky poskytují nevelkou, ale důležitou

pomoc. Jednu z ostatních složek IZS tvoří i Armáda ČR. Účast AČR v rámci IZS je ukázaná na obrázku 1.

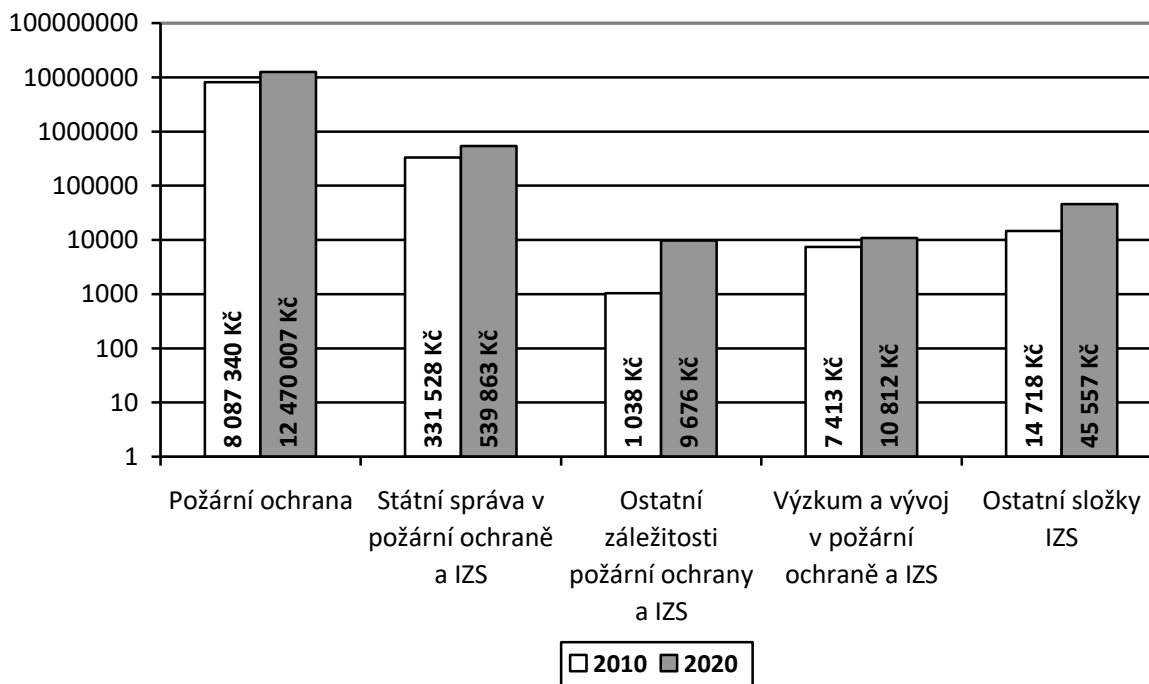

Obrázek 1: Spolupráce Integrovaného záchranného systému a Armády ČR v letech 2010–2020

Zdroj: vlastní zpracování dle statistických ročenek 2010–2020 HZS ČR

Spolupráce integrovaného záchranného systému s armádou je zanedbatelná. Za rok 2020 činila jen 0,6 % z celkové spolupráce všech složek. Síly a prostředky Armády ČR určené k použití v rámci IZS se použijí, nastane-li krizová situace nebo jiná MU. Především se jedná prostředky velké ženijní techniky, kterou armáda vlastní. Jedná se o techniku pro zemní práce nebo přepravní techniku jako jsou transportéry, mostní automobily nebo vyprošťovací tanky. Spolupráci provádějí ale i s vojenskými hasičskými jednotkami, které jsou nutnou součástí zařízení Ministerstva obrany (MO). Ty zajišťují především ochranu před požáry a jinými mimořádnými událostmi ve vojenských zařízeních jako je vojenský výcvikový prostor, muniční sklady nebo letištní základny.

Právě složky požární ochrany jsou nejpočetnějšími složkami, které v IZS působí. Požární ochrana je podstatnou součástí IZS. Potvrzují to i výdaje státu na Integrovaný záchranný systém a požární ochranu, která je zobrazena na obrázku 2.

Obrázek 2: Výdaje státu na požární ochranu a Integrovaný záchranný systém v roce 2010 a 2020 (v Kč)

Zdroj: Monitor.cz

Samostatná složka požární ochrany byla a je největším výdajem v této oblasti. Výdaje na samostatnou složku požární ochrany za rok 2020 činí 95 % z celkových výdajů na Integrovaný záchranný systém a požární ochranu.

1.2 Požární ochrana v IZS

Požární ochrana je řešena podle zákona č. 133/1985 Sb., *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů. Účelem zákona č. 133/1985 Sb. *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů, je podle § 1 „*vytvářet podmínky pro ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry*“. Dále stanovuje povinnosti všech státních orgánů, státních správ, samospráv, právnických a fyzických osob na úseku požární ochrany pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných MU. Vytýčuje a charakterizuje i jednotlivé JPO, jejich povinnosti a úkoly.

Úkolem tedy není jen zasahovat a mírnit důsledky vzniklého nebezpečí, ale i předcházet jejich vzniku. Podle definice uvedené na stránkách bozp.cz se požární ochranou rozumí „*souhrn technickoorganizačních opatření k zabránění vzniku požáru nebo výbuchu s následným požárem, k ochraně osob, zvířat a majetku v případě vzniku požáru a k zamezení jeho šíření.*“ Preventivní činnost cílí především na požáry, které mohou vzniknout jak při manipulaci s nebezpečnými látkami nebo jen neopatrností.

Nedbalost lidí je příčina většiny požárů, proto ochranu zajišťují hasičské záchranné sbory krajů a jednotky požární ochrany. Jejich posláním je podle webu hzscr.cz „*chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytnout účinnou pomoc při mimořádných událostech, které ohrožují život a zdraví obyvatel, majetek nebo životní prostředí a které vyžadují provedení záchranných, resp. likvidačních prací*“. JPO jsou nejvšestrannější složkou a celý Integrovaný záchranný systém byl vybudovaný kolem fungující požární ochrany.

Organizace, působnost a úkoly HZS ČR jsou stanoveny v zákoně č. 238/2000 Sb. *Zákon o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů*. Jednotky požární ochrany jsou kromě zákona o IZS upraveny v zákoně č. 133/1985 *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2020 podle statistické ročenky HZS (2020) je v České republice 245 profesionálních jednotek požární ochrany a přes 6 389 jednotek dobrovolných hasičů, které zabezpečují ochranu obyvatel. V tabulce 2 je uveden počet příslušníků JPO za rok 2010–2020.

Tabulka 2: Počty příslušníků jednotek požární ochrany za rok 2010–2020

Rok	Počet členu		
	HZS ČR	HZS podniků	SDH obcí a SDH podniků
2010	9 614	2 806	73 422
2011	9 480	2 866	72 633
2012	9 330	2 900	70 311
2013	10 308	2 831	71 053
2014	10 508	2 900	70 503
2015	10 569	2 936	70 503
2016	10 700	2 899	69 738
2017	10 802	2 899	68 688
2018	10 850	2 899	68 463
2019	11 007	3 013	67 149
2020	11 136	3 087	65 284

(Zdroj: Statistická ročenka HZS ČR 2015 a 2020)

Podle tabulky 2 vidíme, že počet profesionálních hasičů vzrostl. Počet dobrovolných hasičů od roku 2010 klesl celkem o 11 %.

Jednotky požární ochrany se podle Szasza (2010, s. 8–12) vyvíjely už od první poloviny 19. století. První sbor dobrovolných hasičů na našem území byl však německý a vznikl v roce 1854 v Zákupích. Sbor dobrovolných hasičů v Zákupích vznikl kvůli silným ohlasům německých obyvatel na počet požárů v Zákupích a jeho okolí. První český sbor dobrovolných hasičů byl založen o jedenáct let později v roce 1864 ve Velvarech. Koncem 19. století celkový počet dobrovolných hasičů rapidně rostl a v roce 1874 se zvedl jejich počet na 107 sborů.

Szaszo (2010, s. 13-16) dále uvádí, že pro četnost vzniku požárů ve větších městech nebyly sbory dobrovolných hasičů dostačující pro spolehlivou likvidaci požárů. Proto se začaly šířit názory o zavedení profesionálních hasičských jednotkách. První profesionální hasičský sbor byl Hasičský sbor města Prahy, který se zřídil v roce 1853. Úkolem HZS města Prahy bylo čištění ulic a hašení požárů. Dále vznikaly obdobné městské profesionální sbory v Brně, v Českých Budějovicích a v Plzni. Postupem času se hasičské sbory začaly zřizovat i k ochraně továren. V továrnách vznikaly jak dobrovolné sbory, tak i profesionální sbory. Budování profesionálních a dobrovolných hasičských jednotek se časem ukázalo jako nezbytné. Postupně se musela udělat právní úprava o požární ochraně a zřizování hasičských sborů.

Podle Hanušky (2010, s. 8-9) profesionální a dobrovolní hasiči se stali početně nejvíce zastoupeným bezpečnostním sborem díky zákonu o požární ochraně, který ukládal obci zřizovat jednotku SDH obce. V 90. letech minulého století díky bouřlivému růstu motorismu a dvojnásobku aut na silnicích znamenalo i více dopravních nehod. To pro Policii ČR, který měl nehody řešit, znamenalo čtyřnásobný nárůst trestné činnosti. Náplň práce hasičů se tak z hašení požárů pomalu přelévala i na záchranné práce, technické zásahy, ekologické havárie a havárie s nebezpečnými látkami. Požáry dnes činí jen 11 % ze všech zásahů. Hasiči mají v rámci své náplně práce na vodě i pod vodou, ve výškách, ale i nad otevřenou hloubkou. Jako letečtí záchranáři využívají vrtulníky k záchraně osob v nepřístupných místech. V poslední době jsou specializovaní a pomáhají i při nebezpečí nejrůznějších nemocí jako je ptáčích chřipka, covid-19 a globálně i při nebezpečí teroristických útoků.

Hlavními silami požární ochrany jsou **Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje**. Jednotky požární ochrany jsou v České republice rozděleny do šesti kategorií podle působnosti, času dojezdu a pracovního vztahu. Podrobně je kategorizace jednotek požární ochrany uvedena v tabulce 3.

Tabulka 3: Kategorizace jednotek požární ochrany

Jednotka požární ochrany		Působnost	Čas dojezdu	Pracovní vztah k jednotce
Kategorie	Zařazení			
JPO I	Jednotka HZS	územní	do 20 minut	hlavní povolání
JPO II	Jednotka SDH obce	územní	do 10 minut	hlavní nebo vedlejší povolání
JPO III	Jednotka SDH	územní	do 10 minut	dobrovolné
JPO IV	Jednotka HZS podniku	místní	-	hlavní povolání
JPO V	Jednotka SDH obce	místní	-	dobrovolné
JPO VI	Jednotka SDH podniku	místní	-	dobrovolné

Zdroj: vlastní zpracování dle serveru HZS ČR

Pod první kategorií **JPO I** spadají jednotky HZS krajů. Tyto jednotky se řídí podle zákona č. 238/2000 Sb., *o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 133/1985 Sb., *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů. Jednotky HZS mají územní působnost a k zásahu musí vyjet do dvou minut a do dvaceti minut musejí být na místě MU. Členové těchto jednotek vykonávají práci hasiče jako hlavní povolání. Slouží ve služebním poměru podle zákona č. 361/2003 Sb., *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*, ve znění pozdějších předpisů.

Další kategorií je **JPO II**. Pod tuto kategorii spadají jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, kteří se řídí podle zákona č. 133/1985 Sb., *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 29 zákona č. 133/1985 Sb., *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů, obec „zřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů obce, která provádí hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech a plní další úkoly podle zvláštního právního předpisu.“ Jednotka má územní působnost a výjezd musí být proveden do pěti minut a čas dojezdu k zásahu je stanoven do deseti minut. Členové jednotky činnost hasiče provádějí jako své hlavní nebo vedlejší povolání.

Následující kategorií je **JPO III** a **JPO V**, kam se řadí sbory dobrovolných hasičů. SDH jsou zřizovány obcí, a kromě zákona č. 133/1985 Sb., *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů, se řídí i stanovami Sdružení hasičů Čech Moravy a Slezska, protože pod toto občanské sdružení spadají. Členové těchto jednotek provádí činnost dobrovolně na základě písemné přihlášky většinou v obci, ve které mají své bydliště. JPO III se převážně zřizují ve větších obcích, kde je větší požární riziko.

JPO VI jsou sbory dobrovolných hasičů podniku. SDH podniků mají pouze místní působnost a zřizují je podniky pomocí smlouvy o zřízení společné jednotky podle § 69a zákona č. 133/1985 Sb. *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů. Členové jsou zaměstnanci podniku a řídí se zákonem č. 206/2006 Sb. *zákoník práce*, ve znění pozdějších předpisů. Mimo hlavní náplň činnosti mají ve smlouvě sepsanou povinnost vykonávat službu v JSDH podniku.

Poslední kategorií je **JPO IV**. Sem patří jednotky hasičského záchranného sboru podniku, které jsou dislokovány na stanicích podniků. Příslušníci JPO IV vykonávají činnost hasiče jako hlavní povolání v pracovním poměru podle zákona č. 262/2006 Sb. *zákoník práce*, ve znění pozdějších předpisů. Tyto jednotky jsou vytvářeny podniky po nařízení HZS kraje kvůli vysokému požárnímu nebezpečí při pracovních činnostech. Doba dojezdu zásahové jednotky nesmí přesáhnout pět minut. Pod tuto kategorii spadají i vojenské hasičské jednotky. Ty spolupracují s IZS na základě výjimky v § 15–16 zákona č. 219/1999 Sb., *o ozbrojených silách České republiky*, ve znění pozdějších předpisů, a jsou zřízeny v souladu s § 65a zákona č. 133/1985 Sb. *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů. VHJ jsou spravovány státem a jsou zřízeny po dohodě s Ministerstvem vnitra generálního ředitelství HZS ČR jen tam, kde HZS kraje nejsou schopni svými silami zasáhnout kvůli specifickým podmínkám zařízeních AČR. Především se jedná o místa, kde jsou provozovány činnosti s vysokým rizikem nebezpečí, například vojenské letištní základny (VLZ), vojenské výcvikové prostory (VVP) a muniční základny (MZ). Liší se i pracovní poměr, ve kterém příslušníci VHJ slouží. Činnost hasiče vykonávají zaměstnanci buď ve vojenském služebním poměru nebo občanským služebním poměru. Voják z povolání je řízen podle zákona č. 221/1999 Sb. *o vojácích z povolání*, ve znění pozdějších předpisů, a občanský zaměstnanec je řízen podle zákona č. 262/2006 Sb., *zákoník práce*, ve znění pozdějších předpisů.

2 VOJENSKÁ HASIČSKÁ JEDNOTKA

Poté, co jsme si vysvětlili spolupráci složek IZS a místo jednotky požární ochrany v IZS, si vysvětlíme specifika a organizaci vojenské hasičské jednotky.

2.1 Vojenské hasičské jednotky

Všechna zařízení Armády ČR se řídí zákonem č. 219/1999 Sb., *o ozbrojených silách České republiky*, ve znění pozdějších předpisů. Jednotky se zřizují podle Normativního výnosu Ministerstva obrany č. 102/2013 Věstníku, *Vojenské hasičské jednotky*, primárně pro zásahy ve vojenských újezdech, vojenských útvarech, vojenských objektech a zařízeních.

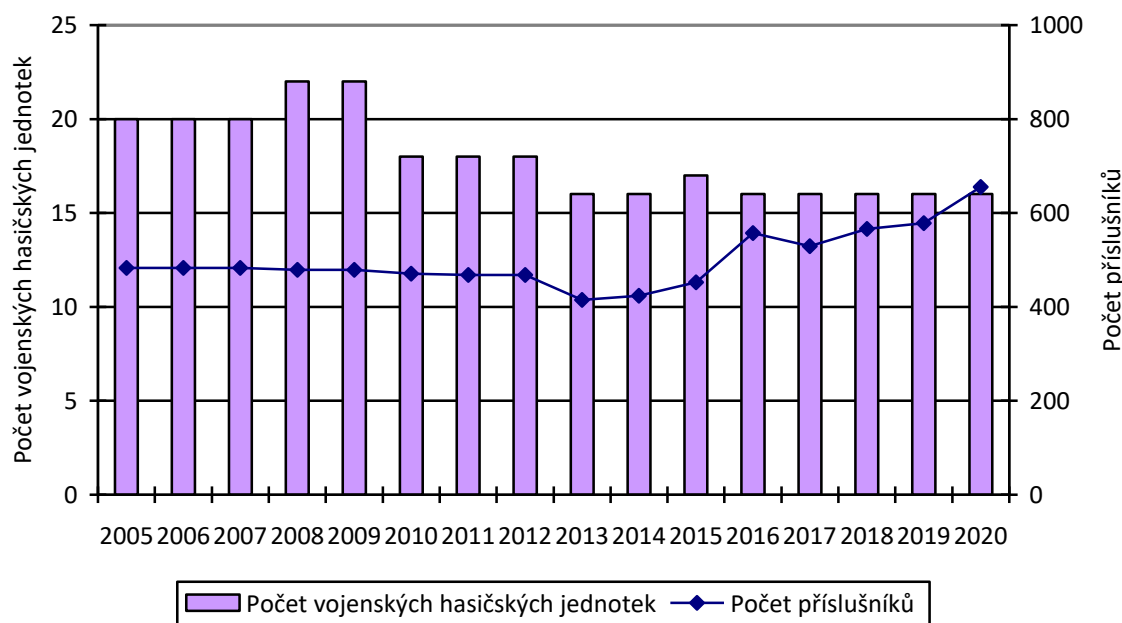
Vojenské hasičské jednotky spadají podle zákona č. 133/1985 Sb., *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů, do jednotky hasičského záchranného sboru podniků. Ty se zřizují u MO na základě § 67 s odvoláním na § 4 zákona č. 133/1985 Sb., *zákon o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů, kde se uvádí, že se VHJ zřizuje na základě provedeného posouzení činností u jednotlivých součástí MO a AČR tam, kde se míra požárního nebezpečí označí jednotkou HZS kraje za zvýšenou nebo vysokou.

Jednotky požární ochrany se zřizují:

- v muničních základnách,
- ve vojenských újezdech,
- ve vojenských letištních základnách.

V muničních základnách se vytvářejí hasičské jednotky, protože podle § 4 zákona č. 133/1985 Sb. *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů, spadají do kategorie činností se zvýšeným požárním nebezpečím. Skladuje se zde munice ozbrojených sil ČR, která má charakter nebezpečného výbušného materiálu a zahřátím tohoto materiálu nad nebezpečnou teplotu nebo nárazem vzniká nebezpečí výbuchu. Ve vojenských újezdech jsou zřízeny VHJ kvůli vojenským výcvikovým prostorům. V těchto prostorech se nacházejí střelnice a cvičiště pro vojáky. V rámci cvičení probíhá manipulace se zbraněmi a jinými výbušninami. Na letištních základnách se řídí se mimo jiné i podle zákona č. 49/1997 *o civilním letectví*, ve znění pozdějších předpisů. Díky leteckému provozu se v těchto zařízeních skladují i pohonné hmoty, které mají vysokou hořlavost. Proto i zde musí být přítomna hasičská jednotka.

Na obrázku 3 je uveden vývoj vojenských hasičských jednotek a vývoj počtu členů od roku 2005 až po rok 2020.

Obrázek 3: Počet vojenských hasičských jednotek a jejich členů v letech 2005–2020

Zdroj: Statistické ročenky HZS 2005–2020

Počet VHJ podle obrázku 3 od roku 2005 do roku 2020 klesl z 20 na 16. Počty stanic VHJ se redukují z důvodu zmenšování počtu posádek AČR. V Bílé knize o obraně (2011, s. 130) je uvedeno, že dislokace vojenských zařízení a útvarů byla v roce 2011 přehodnocena. Proto se posádky AČR začaly redukovat a tím se snižoval i počet VHJ. Počet příslušníků, kteří vykonávají práci hasiče v zařízeních MO, však roste. Dnes je v ČR celkem 16 vojenských hasičských jednotek a v nich sloužících 655 hasičů.

Každá VHJ má specifické úkoly podle místa zařízení, ve kterém je vytvořena. Hlavním úkolem všech jednotek v jakémkoliv zařízení je „*provádění požárních zásahů podle příslušné dokumentace požární ochrany nebo při soustředování sil a prostředků a provádění záchranných prací při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech. Neméně významným úkolem je i výpomoc požární jednotky při likvidaci požárů a mimořádných událostí v civilním sektoru*“ (MO SP, 2004).

Tyto úkoly provádějí VHJ pomocí sil a prostředků. Jednotka musí být akceschopná k provedení zásahu. Akceschopnost jednotek musí být zajištěna nepřetržitě. Jednotka, která se považuje za akceschopnou v nepřetržitém provozu musí podle Hanušky (2010, s. 9) mít:

- připravenou požární techniku a věcné prostředky pro provedení zásahu a splněny podmínky pro používání techniky a věcných prostředků podle vyhlášky č. 246/2001 Sb. *Vyhláška Ministerstva vnitra o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru*, ve znění pozdějších předpisů;
- početní stav hasičů a vnitřní organizace hasičské jednotky jsou v souladu s § 4 vyhlášky č. 247/2001 Sb. *Vyhláška Ministerstva vnitra o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany*, ve znění pozdějších předpisů, a jednotka je schopna uskutečnit výjezd k zásahu v časovém limitu;
- hasiče, kteří mají osvědčení o odborné způsobilosti pro výkon funkce, kterou v dané jednotce zastávají a je prováděna pravidelná odborná příprava v jednotce.

Veškerá technika a materiál jednotek musí být vždy připravena k zásahu a k plnění úkolu, k jejímž byla předurčena. Podmínky, které technika musí splňovat, jsou podrobně stanoveny ve vyhlášce č. 35/2007 Sb., *o technických podmínkách požární techniky*, ve znění pozdějších předpisů. V tabulce 4 jsou uvedeny počty jednotlivé požární techniky, kterou musí vlastnit jednotlivé VHJ v různých zařízeních.

Tabulka 4: Vybavení jednotky mobilní požární technikou

Mobilní požární technika	Vojenská hasičská jednotka			
	Vojenský újezd	Vojenská letištní základna	Muniční základna	Speciální zařízení
Cisternová automobilová stříkačka	4	2	2	2
Rychlý zásahový automobil/technický automobil	1	1	1	1
Kombinovaný hasicí automobil	0	1	0	0
Pěnový hasicí automobil	0	1	0	0
Automobilní jeřáb	0	1	0	0
Vyprošťovací automobil	0	1	0	0
Výšková technika	1	1	0	0
Velitelský automobil	1	1	1	1
Užitkový automobil	1	1	1	1

Zdroj: NV MO č. 102/2013

Nejvíce technických prostředků musí vlastnit VHJ na vojenském letišti z důvodu letového provozu a vysokého ohrožení při leteckých akcích. Vybavení a materiál PO zajišťuje podle § 65 odst. a zákona č. 133/1985 Sb., *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů, Ministerstvo obrany. Každý příslušník VHJ musí být vybaven i věcnými prostředky požární ochrany, technickým vybavením a materiálem požární ochrany, s kterými mohou zásahy vykonávat. Vlastní výstroj a vyzbroj, která příslušníka VHJ chrání před nepříznivými podmínkami a před ohněm, je uvedena podle normativního výnosu Ministerstva obrany č. 102/2013, *Věstníku, vojenské hasičské jednotky*, v příloze C.

Počet hasičů v jednotlivých zařízeních je určen podle normativního výnosu Ministerstva obrany č. 102/2013, *Věstníku, vojenské hasičské jednotky*. Počet hasičů v jedné směně v zařízeních Armády ČR je uveden v tabulce 5.

Tabulka 5: Počet hasičů v jedné směně v zařízeních Armády ČR

Podle umístění	Vojenská hasičská jednotka			
	Vojenský újezd	Vojenská letištní základna	Muniční základna	Speciální zařízení
Základní početní stav hasičů v jedné směně	6	10	5	5
Minimální početní stav v jedné směně	4	9	4	4

Zdroj: Normativní výnos Ministerstva obrany č.

102/2013, Vojenské hasičské jednotky

Největší početní stav hasičů musí podle tabulky 5 mít na vojenské letištní základně. Aby provoz letiště byl zajištěn z pohledu požární ochrany, musí být na základně minimálně devět hasičů v jedné směně schopných akce při realizaci nebezpečí.

Službu, kterou členové VHJ vykonávají, má dvanáctihodinový cyklus. Pravidelně se hasiči střídají ve směnách v 7 hodin ráno a 19 hodin večer. Tyto časy si velitelé útvaru a zařízení mohou upravit podle vlastních podmínek zařízení. Po rozvržení základní týdenní služební doby za nepřetržitého provozu 24 hodin v týdnu se hasiči střídají při čtyř nebo pěti směnném provozu. V základních početních stavech hasičů jsou stanoveny funkce, které musejí být zastoupeny v jednotlivých zařízeních, aby byla zabezpečena požární ochrana. Toto funkční složení směn při základním početním stavu hasičů v zařízeních AČR je uvedeno v tabulce 6.

Tabulka 6: Funkční složení směn při základním početním stavu hasičů v zařízeních Armády ČR

Funkce	Vojenská hasičská jednotka			
	Vojenský újezd	Vojenská letištní základna	Muniční základna	Speciální zařízení
Velitel směny	1	1	1	1
Technik	2	2	1	1
Strojník	2	2	1	1
Hasič (starší hasič)	1	5	2	2

Zdroj: Normativní výnos Ministerstva obrany č.

102/2013, Vojenské hasičské jednotky

Všichni členové VHJ mají odpovědnost a úkoly, které musejí v rámci své činnosti plnit. Povinnosti všech členů VHJ podle zákona č. 133/1985 Sb., *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů, spočívají:

- v plnění úkolů ze základního poslání jednotek VHJ;
- plnění rozkazů velitele zásahu a pokyny svých nadřízených při zásahu na místě požáru nebo při záchranných pracích při živelních pohromách nebo jiných mimořádných událostí;
- dodržování předpisů PO, které upravují činnost na místě zásahu;
- prohlubování své odborné znalosti v oblasti PO;
- podrobování se stanoveným zdravotním podmínkám a udržovat si potřebnou fyzickou zdatnost.

Poté má podle hodnosti a funkce každý příslušník jednotky konkrétní povinnosti. Závazky, které v určených funkcích musejí příslušníci plnit, jsou určeny podle MO SP (2004).

Velitel VHJ je nadřízen všem členům VHJ. Závazky v postavení velitele VHJ spočívají v organizování a řízení veškeré činnosti VHJ. Velitel je povinen vést příslušnou dokumentaci jednotky v souladu se zákonem o PO. Zařizuje a odpovídá za odbornou, fyzickou a zdravotní způsobilost, přípravu všech příslušníků a ověřování těchto příprav. Dále odpovídá za bezpečnost a dodržování pracovních podmínek, za správný chod technických a věcných prostředků PO a za plnění úkolů chemických, technických, strojních, spojových a informačních služeb.

Velitel směny VHJ je podřízen veliteli VHJ. Hasič na funkci velitele směny je nadřízen všem ostatním členům směny. Odpovědnost nese za akceschopnost směny a jejich způsobilost plnit úkoly při zásahu. Sleduje kázeň zaměstnanců, dodržování bezpečnosti práce a používání ochranných pomůcek. Je v neustálém kontaktu s velitelem VHJ a hlásí mu převzetí směny a schopnost všech prostředků. Je povinen zpracovávat zprávy o výjezdech k zásahu a předkládat je vojenskému požárnímu dozoru a veliteli VHJ.

Technik VHJ je podřízen veliteli směny VHJ. Osoba na této pozici má odpovědnost za správný provoz v chemicko-technických službách. Technik dělá pravidelné revize, provádí prohlídky požární techniky a věcných prostředků PO a vede dokumentaci prováděných

kontrol a technického stavu na požární technice. Je odpovědný za bezpečný chod veškeré techniky a je povinen znát obsah pravidelných kontrol.

Strojník VHJ je podřízen veliteli směny VHJ. Osoba na tomto místě odpovídá za provozuschopnost a úplnost techniky, která mu je přidělena. Ručí za úplnost a použitelnost ochranných pracovních pomůcek a prostředků pro záchranu osob. Musí znát všechny časové normy k zásahu jednotky a dodržovat bezpečnost práce nejen při zásahu k použití svěřené techniky. Je odpovědný za znalost svěřeného vozidla, za jeho možnosti použití a jeho vybavení.

Hasič/Starší hasič je podřízen veliteli směny VHJ. Jeho hlavním úkolem je provádět záchranné a hasební práce při zásahu jednotky. Hlavní odpovědnost nese za úplnost a bezzávadnost svěřené výstroje a výzbroje, za dodržování bezpečnosti práce při zásahu a za plnění úkolů, které mu dal velitel směny. Je povinen znát časové normy k výjezdu jednotky vojenských hasičů.

Podle základních početních stavů příslušníků ve směně u VHJ a rozdělených funkcí jsou složeny odborné služby. V jednotkách podle § 5 vyhlášky č. 247/2001 Sb. *o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany*, ve znění pozdějších předpisů, působí:

- chemická služba,
- strojní služba,
- spojová služba,
- informační služba,
- technická služba.

Chemická služba má za úkol provozuschopnost věcných prostředků PO. Zejména provoz prostředků pro práci s nebezpečnými látkami, pro detekci plynů a nebezpečných látek a údržbu opravárenských, diagnostických a jiných zařízeních. Hlavním úkolem strojní služby je udržování provozuschopnosti požární techniky a věcných prostředků PO vybavenou pohonnou částí. Spojová služba udržuje v provozu rádiové a linkové přenosové prostředky včetně zařízení systému varování a vyrozumění a provádí dohled rádiové sítě PO. Informační služba má za úkol udržovat v provozu informační systémy a prostředky výpočetní techniky a provádí dohled přenosových sítí. Technická služba udržuje provozuschopnost věcných prostředků PO, především požárních hadic, požárních armatur, záchranných pneumatických a

vyprošťovacích zařízení bez motorového pohonu, prostředků pro práci nad volnou hloubkou, ve výšce nebo na vodní hladině. (VYHLÁŠKA, 2001)

Členové VHJ mohou své funkce vykonávat pouze s požadovanou způsobilostí. Všichni zaměstnanci jsou povinni se účastnit v určeném rozsahu odborné přípravy. Tato příprava zahrnuje praktický výcvik, teoretickou a tělesnou přípravu, jehož součástí je i požární sport. Zúčastňovat se jí musí povinně všichni hasiči. Tato odborná příprava se provádí ve školících a výcvikových zařízeních požární ochrany Ministerstva obrany. (ZÁKON, 1985)

2.2 Příslušník vojenské hasičské jednotky

Práci hasiče ve vojenské hasičské jednotce mohou vykonávat jak vojáci z povolání, tak i občanskí zaměstnanci. Tím se vojenská hasičská jednotka liší od ostatních jednotek požární ochrany (JPO I, JPO II, JPO IV), kde příslušníci jednotek slouží buď ve služebním poměru podle zákona č. 361/2003 Sb., *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*, ve znění pozdějších předpisů, nebo slouží podle zákona č. 262/2006 Sb., *zákoník práce*, ve znění pozdějších předpisů

Každý příslušník VHJ je řízen a odměňován podle poměru, ve kterém je jednotce zavázán. Odměňování pro vojáka z povolání se řídí podle zákona č. 221/1999 Sb. *o vojácích z povolání*, ve znění pozdějších předpisů. Pro občanského zaměstnance se odměňování řídí podle zákona č. 262/2006 Sb. *zákoník práce*, ve znění pozdějších předpisů. To však přináší rozdíly, které se musejí řešit. Hlavní rozdíly příslušníku VHJ v těchto služebních poměrech jsou uvedeny v tabulce 5.

Tabulka 7: Porovnání zaměstnaneckých poměru u vojenské hasičské jednotky

		Zaměstnanecký poměr	
		Voják z povolání	Občanský zaměstnanec
Legislativní úprava		Zákon č. 221/1999 Sb. o vojácích z povolání	Zákon č. 262/2006 Sb. zákoník práce
Odměňování		Měsíční služební platové tarify vojáků z povolání	Měsíční plat podle platových tarifních tříd a stupňů pro příslušníky bezpečnostních sborů
Příspěvky a příplatky		Výkonnostní, zvláštní, na bydlení, za zvýšenou služební pohotovost, stabilizační, odměna	+ 25 % platu za práci přesčas, o svátcích, o víkendech,
Základní doba služby		40 hodin/týden (8 hodin/den)	37,5 hodin/týden (7,5 hodin/den)
Počet přesčasových hodin	placené	-	max. 150 hodin/rok
	neplacené	max. 150 hodin/rok	-
Nepřetržitý odpočinek		36 hodin/týden	35 hodin/týden
Dovolená		6 týdnů	5 týdnů
Zvláštní náležitosti		14 dní preventivní rehabilitace (podmínka: služební poměr trval alespoň 10 let; po dosažení věku 35 let; v závislosti na služebním zařazení, které musí trvat alespoň jeden rok)	-

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 221/1999 Sb. a zákona č. 262/2006 Sb.

Vojáci z povolání jsou odměňováni základním měsíčním služebním platovým tarifem, jehož výše se odvíjí od hodnosti vojáka. Výše služebních platových tarifů je uvedena v příloze A. Mezi další složky, které může vojákův příjem zvýšit, jsou výkonnostní příplatek, zvláštní příplatek, příplatek za zvýšenou služební pohotovost, příspěvek na bydlení nebo odměny. Občanský zaměstnanec je odměněn podle platové tabulky pro příslušníky bezpečnostních sborů, která je uvedena v příloze B. Ten dostává příplatky za práci ve svátky, o víkendech nebo práci přesčas. Hlavním rozdílem mezi těmito zaměstnaneckými poměry jsou přesčasové hodiny, kdy oba poměry sice mohou odpracovat stejný počet přesčasových hodin, ale vojákům z povolání se tyto hodiny neproplácejí do výše 150 hodin za rok. Jestliže by se stalo, že se překročí počet přesčasových hodin u obou poměrů, musí si za tyto překročené přesčasové hodiny příslušník VHJ vzít náhradní volno.

Aby celkový plat hasičů byl přiměřený vůči odpracovaným hodinám, stanovuje se pro příslušníky VHJ měsíční fond pracovní doby. Je to počet hodin, který má příslušník VHJ odpracovat za měsíc. Měsíční fond pracovní doby se vypočítává, že se počet pracovních dnů

měsíce vynásobí počtem hodin základní doby služby za den. U občanských zaměstnanců je základní doba služby stanovena podle zákona č. 262/2006 Sb. *zákoník práce*, ve znění pozdějších předpisů, na 37,5 hodin za týden (7,5 hodin/den). Pro vojáka z povolání je doba služby stanovena podle zákona č. 221/1999 Sb. *o vojácích z povolání*, ve znění pozdějších předpisů, na 40 hodin za týden (8 hodin/den).

V nepřetržitém provozu členové VHJ musí mít rozvrženou pracovní dobu tak, aby byl dodržen nepřetržitý odpočinek. Pro občanské zaměstnance musí být nepřetržitý odpočinek v týdnu podle § 92 zákona č. 262/2006 Sb. *zákoník práce*, ve znění pozdějších předpisů, v trvání alespoň 35 hodin. Nepřetržitý odpočinek pro vojáka z povolání podle § 28 zákona č. 221/1999 Sb. *o vojácích z povolání*, ve znění pozdějších předpisů, musí jednou v týdnu činit nejméně 36 hodin.

3 ANALÝZA SMĚN VOJENSKÝCH HASIČSKÝCH JEDNOTEK

Po seznámení s fungováním Integrovaného záchranného systému a vojenských hasičských jednotek, lze přistoupit ke zpracování případové studie směnnosti vojenských hasičských jednotek v režimu čtyř a pěti směn.

3.1 Design případové studie

Cílem bakalářské práce je analyzovat směnnost VHJ ve čtyřsměnném a pětisměnném provozu. Analýza je založena na porovnání finančních nákladů a generování přesčasových hodin vojáků z povolání a občanských zaměstnanců. Pro analýzu jsou využity data a informace, které poskytla vojenská hasičská jednotka v Pardubicích. Jde především o směrnice, harmonogramy a jiné dokumenty VHJ Pardubice.

Podle R. K. Yina (2009) lze tuto práci klasifikovat jako longitudinální. Tato práce je založena na porovnání dvou směnných režimů ve vojenské hasičské jednotce Pardubice ve dvou různých časových obdobích. V této jednotce slouží stejný počet zaměstnanců. Porovnání směnnosti VHJ Pardubice je provedeno z hlediska nákladů, generování přesčasových hodin zaměstnanců a legislativy.

Pro vyčíslení mezd hasičů vojenské jednotky jsou použity měsíční služební tarify vojáků z povolání a služební tarify pro příslušníky bezpečnostních sborů za rok 2021. Informace o platech jsou veřejně přístupné na stránkách Armády ČR a pracomat.cz. Pro tuto analýzu je poskytnuto složení směn hasičů a funkční složení hasičů stanovené pro vojenskou hasičskou jednotku v Pardubicích.

3.2 Působnost, organizační struktura a vybavení jednotky

Vojenská letištní hasičská jednotka je zřízena u Armády České republiky na základě § 4 odst. 2 a 3, § 65a zákona č. 133/1985 Sb., *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů, předpisu Let-1-6/L14, normativního výnosu Ministerstva obrany č. 102/2013, Věstníku, *vojenské hasičské jednotky*, a standartu NATO. Letiště v Pardubicích má podle stránek Správy letiště Pardubice status vojenského mezinárodního veřejného letiště s povoleným provozem civilních letadel. Dále má statut letiště „OPEN SKIES“ (otevřeného nebe) pro ČR.

Kooperují na něm dva provozovatelé, a to Armáda České republiky – Správa letiště Pardubice a East Bohemian Airport a.s., která provozuje civilní část letiště.

VHJ však zabezpečuje požární ochranu u Správy letiště Pardubice a řídí se zákonem č. 133/1985 Sb., *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů, vyhláškou č. 247/2001 Sb., *o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany*, ve znění pozdějších předpisů, směrnicí pro zabezpečení požární ochrany u letecké základny AČR, směrnicí pro pátrací a záchranné zabezpečení, předpisem Let-1-6/L14, normativním výnosem Ministerstva obrany č. 102/2013, Věstníku, *vojenské hasičské jednotky*, základním řádem AČR a standarty NATO. Za VHJ zodpovídá velitel hasičské jednotky, který je přímo podřízený veliteli Správy letiště. Tato jednotka podle Směrnice pro činnost letištní hasičské jednotky letiště Pardubice zajišťuje požární ochranu při leteckém provozu, požární ochranu objektů, přečkání a likvidaci účinků vzdušných nebo pozemních útoků na vojenském letišti v Pardubicích. Jednotka je zřízena v prostorách letiště, protože v místě zásahu musí být do tří minut. Dále vypomáhá při likvidaci požárů a mimořádných událostí v civilním sektoru na žádost o výpomoc operačního a informačního střediska Hasičského záchranného sboru České republiky.

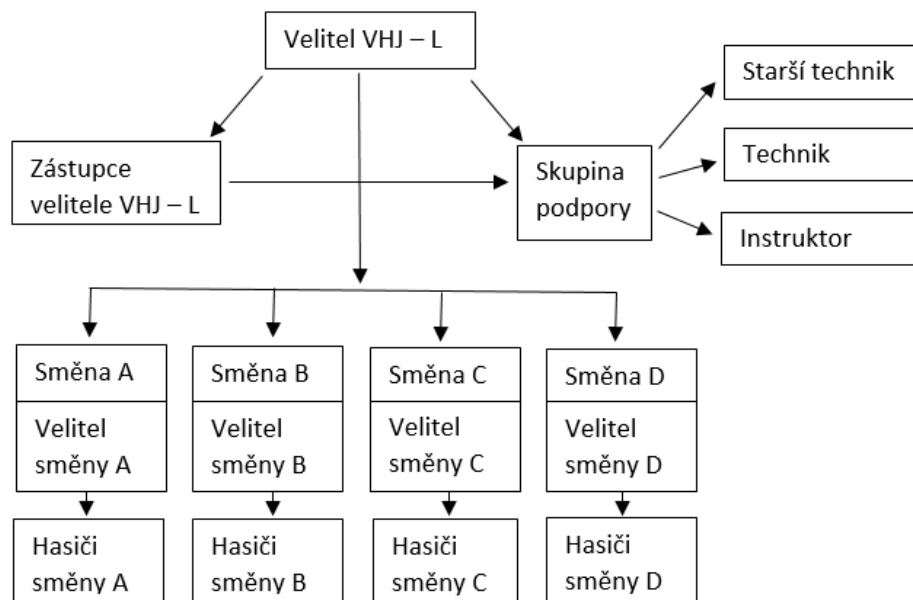
Základní technické prostředky, které VHJ vlastní a používá, jsou předurčeny k zásahům havárií letadel a požárům budov. Prostředky, které potřebuje, jsou určeny podle kategorizace letiště podle celkové délky a šířky letadel a pomocí minimálního množství hasebních látek a možnosti vypouštění. Letiště se kategorizují z důvodu potřeby výpočtů specifického množství hasebních látek, které na uhašení letadel potřebují. Vojenské letiště Pardubice spadá za běžného provozu do kategorie 7, kde celková délka letadel nepřesahuje čtyřicet devět metrů na délku a pět metrů na šířku. Z důvodu těchto kategorizací potřebuje minimálně tři hasičské vozy, které mají vodní film vytvářející vodní pěnu. Technické prostředky, které letištní hasičská jednotka (LHJ) používá, jsou uvedené v tabulce 8. (STANAG 3712)

Tabulka 8: Technické prostředky vojenské hasičské jednotky Pardubice v roce 2021

Název technického prostředku	Počet
Letištní speciál MB ACTROS	1
Tatra 815 CAS 32	3
Technický automobil MB ATEGO	1
Technický automobil LIAZ CAS 25	1
Automobilní jeřáb AD 28	1
Jeřáb automobilní vyprošťovací AV 15	1
Ekologické vozidlo T 815 8x8	1
Velitelský automobil Š Felicia	1
Velitelský automobil UAZ 469	1

Zdroj: Směrnice VHJ Pardubice

Plný početní stav zaměstnanců u VHJ je celkem 60. Ten však u VHJ Pardubice není naplněn a slouží zde 59 hasičů. Hasiči jsou rozřazeni podle organizační struktury zobrazené na obrázku 4.

Obrázek 4: Organizační struktura vojenské hasičské jednotky Pardubice

Zdroj: vlastní zpracování podle směrnic VHJ Pardubice

Podle organizační struktury z obrázku 4 je patrné, že směnného provozu se neúčastní pět osob z celkového počtu zaměstnanců. Jsou to osoby ve funkci velitele VHJ, zástupce velitele a ve

funkcích podporné skupiny. Jsou to členové štábu, kteří mají za úkol zajistit organizační stránku jednotky.

Ve směnném provozu VHJ Pardubice se střídá 54 osob. V každé směně jsou hasiči rozděleny na dvě skupiny. První skupinu tvoří minimálně šest hasičů, kteří mají na starosti letištní prostor a vyjíždějí v případě havárie nebo požáru letadel. Druhou skupinou jsou čtyři hasiči, kterým je přidělen sektor budov v areálu letiště. Tato skupina zasahuje v případě požáru budov nebo jiné MU týkající se budov. V každé skupině je zastoupen hasič ve funkci velitele zásahu, hasič – strojník a hasič. Hasiči mají své funkce, ve kterých mají určitou povinnost a odpovědnost. Tyto funkce jsou určeny podle Směrnice VHJ Pardubice.

Velitel směny hasičské jednotky je při výkonu služby podřízen řídicímu létání a je nadřízen všem zaměstnancům požární jednotky. Odpovídá za dodržování stupňů pohotovosti a plnění časových norem pro zásah, kázeň zaměstnanců a jejich způsobilost k plnění úkolů, neustálou provozuschopnost techniky, dodržování bezpečnosti práce a používání ochranných pomůcek, včasné vyhlášení signálů a odesílání LHJ k zásahu nebo technické pomoci. Je povinen při zásahu řídit činnost požární jednotky, udržovat neustále spojení s řídicím letového provozu, na rozkaz řídicího létání odesílat prostředky do určených prostor, provedení zásahu hlásit veliteli LHJ, dozorčímu Správy letiště, vojenskému požárnímu dozoru a o výjezdu jednotky zpracovat zprávu o zásahu, udržovat stálé spojení s požární jednotkou na zásahu.

Hasič strojník – jeřábník je podřízen veliteli směny, případně hasičského družstva. Nese odpovědnost za úplnost a provozuschopnost přidělené techniky, pomůcek pro záchranu osob, ochranných pomůcek a jejich používání, jízdu k zásahu dle platných zákonů, vyhlášek a předpisů. Musí znát všechny možnosti použití svěřeného vozidla a jeho vybavení při zásahu, u vyprošťovacích vozidel a jeřábů dodržovat bezpečnost práce dle platných zákonů, norem a předpisů k použití této techniky.

Hasič je podřízen veliteli směny hasičského družstva. Odpovídá za úplnost a nezávadnost svěřené výstroje a výzbroje, včasné plnění úkolů svěřenému velitelem družstva, dodržování bezpečnosti práce při zásahu a výcviku. Musí přesně a včasné plnit úkoly při zásahu podle platných zákonů, vyhlášek a předpisů.

3.3 Porovnání směnnosti jednotek

V celkovém nepřetržitém provozu se střídá 54 členů. Zaměstnanci ve směnném provozu jsou rozděleni do čtyř směn. Protože jednotka má status letištní hasičské jednotky, má minimální početní stav hasičů ve směně stanoven na devět osob. Složení směn ve čtyřsměnném provozu je uvedeno v tabulce 9.

Tabulka 9: Složení směn ve čtyřsměnném provozu vojenské hasičské jednotky Pardubice

Složení směn			
Směna A	Směna B	Směna C	Směna D
Velitel směny A (nadrotmistr)	Velitel směny B (nadrotmistr)	Velitel směny C (nadrotmistr)	Velitel směny D (nadrotmistr)
Starší hasič – technik, ZVS (rotmistr)	Hasič – zástupce velitele směny (o. z.)	Starší hasič – technik, ZVS (rotmistr)	Hasič – ZVS (o. z.)
Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)
Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – technik (rotmistr)
Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – specialista (rotný)
Starší hasič – specialista (rotný)	Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – specialista (rotný)	Starší hasič – technik (rotmistr)
Starší hasič – specialista (rotný)	Starší hasič – specialista (rotný)	Starší hasič – specialista (rotný)	Hasič (o. z.)
Hasič (o. z.)	Starší hasič – specialista (rotný)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)
Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)
Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)
Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič (četař)	Starší hasič – specialista (rotný)	Starší hasič – specialista (rotný)
Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – specialista (rotný)	Starší hasič – specialista (rotný)	Starší hasič – technik (rotmistr)
Starší hasič (četař)	Starší hasič (četař)	Starší hasič (četař)	Starší hasič – specialista (rotný)
Starší hasič – technik (rotmistr)	-	Starší hasič (nadrotmistr)	Starší hasič (neobsazeno)

Legenda: o. z. – občanský zaměstnanec, ZVS – zástupce velitele směny

Zdroj: vlastní zpracování podle organizační
struktury VHJ Pardubice

Plný početní stav zaměstnanců podle tabulky 9 je 13–14 členů na jednu směnu, aby řízení bylo jednodušší a v případě dovolených, různých výcviků nebo náhlého onemocnění zaměstnanců byl minimální početní stav zaměstnanců naplněn bez problému. Každá směna je zastoupena velitelem směny, zástupcem velitele směny, techniky, specialisty a hasiči, kteří mají své funkce podle odborné znalosti.

Členové VHJ Pardubice slouží ve směnách, do kterých jsou přiřazeny. Slouží ve čtyřsměnném provozu podle vzorového plánu. Vzorový plán výkonu služby ve čtyřsměnném provozu je uveden v tabulce 10.

Tabulka 10: Vzorový plán výkonu služby ve čtyřsměnném provozu ve vojenské hasičské jednotce

Rozpis směn																	
Den	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Směna A	D	D	N	N	O	O			D	D	N	N	O	O			D
Směna B			D	D	N	N	O	O			D	D	N	N	O	O	
Směna C	O	O			D	D	N	N	O	O			D	D	N	N	O
Směna D	N	N	O	O			D	D	N	N	O	O			D	D	N

Legenda: D – denní 7:00 až 19:00 hod; N – noční 19:00 až 07:00 hod, O – odpočinek

Zdroj: Směrnice VHJ Pardubice

Podle tabulky 10 jsou směny rozděleny rovnoměrně na denní a noční. Po odpracovaných směnách následuje dvoudenní nepřetržitý odpočinek, který se nesmí porušit. Ve výkonu služby se hasiči střídají ve směnách v nepřetržitém provozu. Vyměňují se tak po dvanácti hodinách v 7 hodin ráno a 19 hodin večer. Přebírání techniky a věcných prostředků probíhá mezi směnami v časech 06:45–07:00 hodin a 18:45–19:00 hodin. V tyto časy musejí být přítomni všichni členové, kteří končí svoji službu i všichni členové následující služby. Při tomto střídání si vzájemně předávají úkoly, požární techniku, věcné prostředky a další prostředky potřebné k výkonu služby. Celkem tak každý příslušník odpracuje 12,5 hodiny za směnu.

Pro výpočet fondu pracovní doby použijeme měsíc duben roku 2021, který měl 30 dní a z toho 22 pracovních dní. Fond pracovní doby tak pro vojáka z povolání dělá **176 hodin** za měsíc a pro občanského zaměstnance dělá **165 hodin** za měsíc. V tabulce 11 je uvedeno kolik hodin by pracovník směny odpracoval při plném počtu směn v daném měsíci a kolik hodin by měl odpracovat po úpravě podle fondů.

Tabulka 11: Počet plánovaných a snížených pracovních hodin zaměstnanců za měsíc duben roku 2021

	Plánované hodiny	Upravené hodiny podle fondu	
		Vojáci z povolání (Fond: 176 h)	Občanští zaměstnanci (Fond: 165 h)
Příslušník směny A	200 h (16 směn)	175 h (- 2 směny)	162,5 h (- 3 směny)
Příslušník směny B	200 h (16 směn)	175 h (- 2 směny)	162,5 h (- 3 směny)
Příslušník směny C	175 h (14 směn)	-	162,5 h (- 1 směna)
Příslušník směny D	175 h (14 směn)	-	162,5 h (- 1 směna)

Zdroj: vlastní zpracování

Podle tabulky 11 se z finančního hlediska snižují hodiny vypouštěním směn zaměstnanců, jelikož ve směně jednotka nepotřebuje plný počet členů. Musí však být dodržen minimální početní stav hasičů ve směně. Příslušníků VHJ je tak většinou 10 na směně podle potřeb.

K vypuštění směn došlo i za měsíc duben, kdy občanským zaměstnancům byly odečteny 1 až 3 směny, aby tento fond byl dodržen a nedoplácely se přesčasy. Směny se vypouští rovnoměrně mezi denní, noční a víkendy. Poté se vypouštějí směny vojákům z povolání. Těm se podle dubna 2021 odečtou 0 až 2 směny pro dodržení fondu pracovní doby. Jelikož vojákům se přesčasy neproplácí, mohou odpracovat maximálně 150 hodin za rok i nad rámec fondu pracovní doby.

V pětisměnném provozu jsou členové jednotky funkčně složeny podle tabulky 12.

Tabulka 12: Tabulkové složení směn v pěti-směnném provozu (vzor)

Složení směn				
Směna A	Směna B	Směna C	Směna D	Směna E
Velitel směny A (nadrotmistr)	Velitel směny B (nadrotmistr)	Velitel směny C (nadrotmistr)	Velitel směny D (nadrotmistr)	Velitel směny E (nadrotmistr)
Starší hasič – technik, ZVS (rotmistr)	Starší hasič – technik, ZVS (rotmistr)	Starší hasič – technik, ZVS (rotmistr)	Starší hasič – technik, ZVS (rotmistr)	Starší hasič – technik, ZVS (rotmistr)
Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – technik (rotmistr)
Starší hasič – specialista (rotný)	Starší hasič – specialista (rotný)	Starší hasič – specialista (rotný)	Starší hasič – specialista (rotný)	Starší hasič – specialista (rotný)
Starší hasič (četař)	Starší hasič (četař)	Starší hasič (četař)	Starší hasič (četař)	Starší hasič (četař)
Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)
Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)
Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – technik (rotmistr)	Starší hasič – technik (rotmistr)
Starší hasič – specialista (rotný)	Starší hasič – specialista (rotný)	Starší hasič – specialista (rotný)	Starší hasič – specialista (rotný)	Starší hasič – specialista (rotný)
Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)
Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)	Hasič (o. z.)

Legenda: o. z. – občanský zaměstnanec, ZVS – zástupce velitele směny

Zdroj: vlastní zpracování podle vnitřních
směrnic VHJ Pardubice

Podle tabulky 12 slouží v jedné směně celkem 11 osob. V každé směně jsou zastoupeni velitel směny, zástupce velitele směny, hasiči specialisti, hasiči technici a hasiči. Těchto 11 osob se střídá ve směnách pětisměnného provozu podle vzorového rozpisu směn uvedeného v tabulce

Tabulka 13: Vzorový rozpis směn v pětisměnném provozu

Rozpis směn																	
Den	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Směna A	D	D	N	N	O	O					D	D	N	N	O	O	
Směna B			D	D	N	N	O	O					D	D	N	N	O
Směna C					D	D	N	N	O	O					D	D	N
Směna D	O	O					D	D	N	N	O	O					D
Směna E	N	N	O	O					D	D	N	N	O	O			

Legenda: D – denní 7:00 až 19:00 hod; N – noční 19:00 až 07:00 hod, O – odpočinek

Zdroj: vlastní zpracování dle Směrnice VHJ Pardubice

Podle pětisměnného provozu příslušníci LHJ slouží dvě denní a dvě noční směny, po kterých následují dva dny nepřetržitého odpočinku. Po odpočinku následují čtyři dny volna, které však mohou být narušeny. Zaměstnanec v těchto dnech může mít vloženou směnu za jiného zaměstnance podle potřeb jednotky. Volné dny mohou být narušeny i kvůli výcvikům, školením, nemocenským nebo vybírání dovolených hasičů.

Fond pracovní doby zůstane v pětisměnném provozu stejný. Pro vojáky z povolání za měsíc duben roku 2021 je tento fond stanoven na **176 hodin** za měsíc a pro občanské zaměstnance je fond stanoven na **165 hodin** za měsíc. V tabulce 14 je uvedeno kolik hodin členové LHJ odpracují za měsíc duben při rovnoměrném rozložení služeb.

Tabulka 14: Počet plánovaných pracovních hodin zaměstnanců za měsíc duben roku 2021

	Plánované hodiny
Člen směny A	150 h (12 směn)
Člen směny B	150 h (12 směn)
Člen směny C	150 h (12 směn)
Člen směny D	150 h (12 směn)
Člen směny E	150 h (12 směn)

Zdroj: vlastní zpracování

Podle tabulky 14 je zřejmé, že se již nemusí upravovat počet hodin ve fondu pracovní doby zaměstnanců. Rozložení pracovních směn je vyhovující ke splnění fondu pracovní doby, protože fond není zcela naplněn. V tomto případě se budou hasičům přidávat směny podle potřeb jednotky. Pracovní hodiny se budou přidávat i mezi čtyřdenní volno hasičů kvůli

výcvikům a odborným školením hasičů, kterých se musejí účastnit. Hasiči si dále budou vybírat řádné dovolené a vojáci i dny preventivních rehabilitací, a i za tyto dny budou přidány náhradní směny ostatním hasičům. Z pohledu hasiče je nevýhoda v odpracování služby v jiných směnách. Hasič bude muset nahradit jiného hasiče z určitých důvodů v jiné směně, než je přiřazen. Hasič sloužící směnu v jiné směně nemá zvyky daného kolektivu. Drobné činnosti se mění kolektiv od kolektivu a seřadnost v tomto případě je velice důležitá pro záchranu osob a likvidaci požárů.

3.4 Obsazení vojenské hasičské jednotky

VHJ Pardubice je složena jak z vojáků z povolání, tak z občanských zaměstnanců. V tabulce 15 je uveden početní stav zaměstnanců podle pracovního poměru vojenské hasičské jednotky Pardubice.

Tabulka 15: Početní stav zaměstnanců podle pracovního poměru vojenské hasičské jednotky Pardubice

Pracovní poměr	Počet příslušníků
Občanští zaměstnanci	18
Vojáci z povolání	41
Celkem	59

Zdroj: interní směrnice VHJ Pardubice

Jednotka je ze dvou třetin složena z vojáků z povolání a z jedné třetiny z občanských zaměstnanců.

Hodnota platu zaměstnanců se liší podle služebního poměru. Vojáci z povolání mají základní plat určen podle hodnosti. Občanští zaměstnanci se odměňují podle platových tarifních tříd a stupňů pro příslušníky bezpečnostních sborů, které jsou uvedeny v příloze B. Služební tarifová třída pro občanské zaměstnance je v této VHJ stanovena do kategorie 6 a 7. V této práci bude použita tarifová třída 6 a stupeň 3 pro všechny občanské zaměstnance. Tarifní stupeň je určován podle doby praxe. Stupeň 3 stanovuje dobu praxe hasiče do 9 let. Tento stupeň je použit, protože většina hasičů přichází z HZS krajů, kde už mají pár let odsloužených. Základní platy členů ve směnném provozu jsou uvedeny v tabulce 16.

Tabulka 16: Základní měsíční platy členů jednotky ve směnném provozu podle hodnoty a funkce

Funkce	Hodnost	Základní plat
Velitel směny	nadrotmistr	39 320 Kč
Starší hasič technik	rotmistr	36 940 Kč
Starší hasič specialista	rotný	34 580 Kč
Starší hasič	četař	29 870 Kč
Hasič	občanský zaměstnanec	33 200 Kč

Zdroj: vlastní zpracování podle směrnice VHJ Pardubice, server Armády ČR, pracomat.cz

Základní platy v tabulce 16 ještě navyšují příplatky zaměstnanců. Základní plat vojákům z povolání se navyšuje příplatky podle Rozkazu Ministerstva obrany č. 14/2016 a občanským zaměstnancům se plat navyšuje podle kolektivní smlouvy. Každý měsíc dostávají zaměstnanci podle splnění podmínek zvláštní příplatek a někteří i příplatek pro velitele zásahu. Příplatky pro příslušníky VHJ Pardubice jsou uvedeny v tabulce 17.

Tabulka 17: Příplatky pro příslušníky vojenské hasičské jednotky

	Voják z povolání	Občanský zaměstnanec
Zvláštní příplatek	1 500	3 000
Příplatek pro velitele zásahu	2 500	4 000

Zdroj: vlastní zpracování dle RMO č. 14/2016 a kolektivní smlouvy 2017

Všem zaměstnancům se zvyšuje plat o zvláštní příplatek. Příplatek dostávají zaměstnanci za práci v nepřetržitém provozu a za trvalou přípravu k zásahům nebo záchranným pracím v dýchacích přístrojích a jiných ochranných pomůckách, které chrání proti sálavému teplu, chemickým látkám, při nichž hrozí vdechnutí zplodin hoření a jiné. Příplatek pro velitele zásahu je určen pro příslušníky, kteří jsou odborně způsobilí vést zásah.

Ve čtyřsměnném provozu nyní slouží: 5 nadrotmistrů, 14 rotmistrů, 12 rotných, 4 četaři a 18 občanských zaměstnanců. Náklady na odměňování příslušníků VHJ Pardubice jsou uvedeny v tabulce 18.

Tabulka 18: Základní měsíční náklady na odměňování zaměstnanců ve čtyřsměnném provozu

	Počet osob	Základní plat	Příplatky na osobu	Celkový plat na osobu	Náklady celkem
nadrotmistr	5	39 320 Kč	1 500 Kč + 2 500 Kč	43 320 Kč	216 600 Kč
rotmistr	12	36 940 Kč	1 500 Kč	38 440 Kč	461 280 Kč
rotmistr	3	36 940 Kč	1 500 Kč + 2 500 Kč	40 940 Kč	122 820 Kč
rotný	12	34 580 Kč	1 500 Kč	36 080 Kč	432 960 Kč
četař	4	29 870 Kč	1 500 Kč	31 370 Kč	125 480 Kč
občanský zaměstnanec	12	33 200 Kč	3 000 Kč	36 200 Kč	434 400 Kč
občanský zaměstnanec	6	33 200 Kč	3 000 Kč + 4 000 Kč	40 200 Kč	241 200 Kč
Celkem	54	-	-	-	1 601 782 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Podle tabulky 18 náklady na platy zaměstnanců dělají celkem 1,6 milionu korun za měsíc. V jednotce slouží 54 zaměstnanců, kteří se střídají ve směnách v nepřetržitém provozu. Tuto sumu můžeme použít i při pětisměnném provozu VHJ Pardubice, jelikož jednotka se připravuje přejít do tohoto provozu a tím přizpůsobuje počet zaměstnanců a jejich funkční složení.

Základní měsíční náklady zaměstnanců se můžou zvýšit ještě o odpracované přesčasové hodiny občanských zaměstnanců. Příplatky za práci přesčas pro občanské zaměstnance se proplácí podle zákoníku práce. Podle zákona č. 262/2006 Sb. *zákoník práce*, ve znění pozdějších předpisů, „za hodinu práce přesčas přísluší zaměstnanci část platového tarifu, osobního a zvláštního příplatku a příplatku za práci ve ztíženém pracovním prostředí připadající na 1 hodinu práce bez práce přesčas v kalendářním měsíci, ve kterém práci přesčas koná, a příplatek ve výši 25 % průměrného hodinového výdělku, a jde-li o dny nepřetržitého odpočinku v týdnu, příplatek ve výši 50 % průměrného hodinového výdělku, pokud se zaměstnavatel se zaměstnancem nedohodli na poskytnutí náhradního volna v rozsahu práce konané přesčas místo platu za práci přesčas. Za dobu čerpání náhradního volna se plat nekrátí.“

Kdyby tedy směny nebyly vypuštěny, a ani se občanský zaměstnanec nedomluvil se zaměstnavatelem na poskytnutí náhradního volna, každá přesčasová hodina by se musela proplatit částí platového tarifu na 1 hodinu práce a příplatkem 25 % průměrného hodinového výdělku. V tabulce 19 jsou uvedeny celkové příplatky k platu občanského zaměstnance za měsíc duben roku 2021.

Tabulka 19: Celkové příplatky k platu občanského zaměstnance za měsíc duben roku 2021

	Občanský zaměstnanec (fond: 165 h)		
	Počet vypuštěných směn	Počet přesčasových hodin	Příplatky (274 Kč/hodinu)
Příslušník směny A	- 3 směny (162,5 h)	35 h	9 590 Kč
Příslušník směny B	- 3 směny (162,5 h)	35 h	9 590 Kč
Příslušník směny C	- 1 směna (162,5 h)	10 h	2 740 Kč
Příslušník směny D	- 1 směna (162,5 h)	10 h	2 740 Kč
Celkem	-	90 h	24 660 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Podle tabulky 19 by se k měsíčním platům občanských zaměstnanců, kteří slouží ve čtyřsměnném provozu, přičetly v měsíci dubnu roku 2021 tyto příplatky za práci přesčas.

Kdyby v jednotce sloužili jen vojáci z povolání nebo jen občanští zaměstnanci, měsíční náklady by byly zcela jiné. Ve čtyřsměnném provozu by se střídalo 44 osob a v pětisměnném provozu 55 osob. Pro výpočet měsíčních nákladů na odměňování se určily základní platy členů VHJ ve složení 4 nadrotmistrů, 12 rotmistrů, 8 rotných a 20 četařů. V pětisměnném provozu vojáků z povolání by v jednotce bylo o 11 osob více. Sloužilo by zde 5 nadrotmistrů, 15 rotmistrů, 10 rotných a 25 četařů. Měsíční náklady na jednotku v režimu 4 a 5 směn pro vojáky z povolání a občanské zaměstnance jsou uvedeny v tabulce 20.

Tabulka 20: Základní měsíční náklady na odměňování zaměstnanců ve vojenské hasičské jednotce

Zaměstnanecský poměr	Čtyřsměnný provoz	Pětisměnný provoz
Vojáci z povolání	1 474 600 Kč	1 833 250 Kč
Občanští zaměstnanci	1 460 800 Kč	1 826 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Podle tabulky 20 nejmenší finanční náklady jsou náklady na občanské zaměstnance v režimu 4 i 5 směn. Největší jsou náklady na samostatné vojáky z povolání ve čtyřsměnném i pětisměnném provozu. Proto se do směn VHJ rozkládají kompromisem vojáci z povolání i občanští zaměstnanci.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat směnnost u vojenských hasičských jednotek v pětisměnném a čtyřsměnném provozu při založení na analýze na porovnání obou režimů v kontextu platné legislativy, finančních nákladů a hlediska generování přesčasových hodin pro kategorii vojáků z povolání a občanských zaměstnanců s využitím normativů poskytnutých vojenskými hasiči AČR. Porovnání bylo provedeno případovou studií zpracovanou pro VHJ Pardubice ve spolupráci s velitelem VHJ Pardubice. VHJ Pardubice zajišťuje požární ochranu v rámci leteckého provozu na letišti v Pardubicích. Jednotka je složena 41 členů v zaměstnaneckém poměru vojáka z povolání a 18 členů v zaměstnaneckém poměru občanského zaměstnance. Do směnného provozu je zařazeno 54 členů, kteří se střídají v nepřetržitém režimu.

VHJ jsou specifické tím, že v jednotce vykonávají službu vojáci z povolání a občanskí zaměstnanci. Z hlediska používání vybavení vojenské hasičské jednotky není pro tyto zaměstnanecké poměry žádný rozdíl. Rozdíly zaměstnaneckých poměrů jsou v odměňování zaměstnanců a generování přesčasových hodin. Voják z povolání se odměňuje podle zákona č. 221/1999 Sb. *o vojácích z povolání*, ve znění pozdějších předpisů, a v jeho platu je zohledněna práce přesčas v rozsahu 150 hodin za rok. Občanský zaměstnanec se odměňuje podle zákona č. 262/2006 Sb. *zákoník práce*, ve znění pozdějších předpisů, a práce přesčas v jeho měsíčním platu není zohledněna. Práce přesčas musí být od zaměstnavatele proplacena.

Výpočtem měsíčních nákladů za měsíc duben roku 2021 na odměňování zaměstnanců bylo zjištěno, že občanskí zaměstnanci jsou nejlevnější složkou v režimu 4 i 5 směn. Pro výpočet byla použita 6 tarifní třída a 3 tarifní stupeň pro všechny občanské zaměstnance. Nejdražší složkou jsou vojáci z povolání v režimu 4 i 5 směn. Proto kombinace obou zaměstnaneckých poměrů je z finančního hlediska a generování přesčasových hodin nejlepším kompromisem.

Z případové studie pro VHJ Pardubice bylo dále zjištěno, že v kombinaci vojáků z povolání a občanských zaměstnanců je lepší provoz v 5 směnách. Důvodem je dodržení fondu pracovní doby. Hasičům se mohou přidávat hodiny pracovní doby do výše fondu pracovní doby podle potřeb jednotky a zaměstnancům nebudou narůstat přesčasové hodiny. Ve čtyřsměnném provozu je nadměrný počet hasičů a směny se musejí hasičům vypouštět nebo se doplácet přesčasy občanským zaměstnancům.

POUŽITÁ LITERATURA

Literární zdroje

- 1) BALABÁN, M., PERNICA, B. aj. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. 1. vyd. Karolinum: 2015. ISBN 978-80-246-3150-9.
- 2) HANUŠKA, Z, 2010. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana*. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. ISBN 978-80-86640-59-4.
- 3) HANUŠKA, Z. *Řád výkonu služby v jednotkách požární ochrany*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. ISBN 978-80-7385-069-2.
- 4) Kolektiv autorů pod vedením Ministerstva zahraničních věcí ČR. *Bezpečnostní strategie České republiky 2015*. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. 2015. ISBN 978-80-7441-005-5
- 5) MINISTERSTVO OBRANY. *Bílá kniha o obraně*, 2011. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – odbor komunikace a propagace. ISBN978-80-7278-564-3
- 6) SZASZO, Z. *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2010. ISBN 978-80-86640-60-0.
- 7) VILÁŠEK, J., FUS J., *Krizové řízení v ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2170-8.
- 8) VÍŠEK, J. *Organizace záchranných činností v České republice*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2012. ISBN 978-80-7452-28.
- 9) YIN, R. K. *Case Study Research: Design and Methods*. 4th ed. London: SAGE Publications, 2009. ISBN 978-1-4129-6099-1.

Legislativní zdroje

- 10) Kolektivní smlouva VHJ Pardubice 2017
- 11) NAŘÍZENÍ VLÁDY. Nařízení vlády č. 336/2019 Sb., *kterým se stanoví stupnice základních tarifů pro příslušníky bezpečnostních sborů*, ve znění pozdějších předpisů.
- 12) NORMATIVNÍ VÝNOS. Normativní výnos Ministerstva obrany č. 102/2013, *Věstníku, Vojenské hasičské jednotky*, 2013. Ministerstvo obrany.

- 13) MINISTERSTVO OBRANY, *Směrnice pro organizaci a činnost vojenských hasičských jednotek*, Praha: SP MO 2004.
- 14) PŘEDPIS. Předpis Let-1-6/L14, *Vojenská letiště*. Praha: Ministerstvo obrany, 2014.
- 15) ROZKAZ MINISTERSTVA OBRANY. Rozkaz Ministerstva obrany č. 13/2016, *Bezpečnost letů*. 2016. Ministerstvo obrany.
- 16) SMĚRNICE. *Směrnice pro činnost letištní hasičské jednotky letiště Pardubice*. Pardubice: Správa letiště Pardubice, 2017.
- 17) Standardizační dohoda NATO, STANAG 3712: *Identifikační kategorie letištní hasičské záchranné služby*.
- 18) VYHLÁŠKA. Vyhláška č. 35/2007 Sb., *o technických podmínkách požární techniky*, ve znění pozdějších předpisů.
- 19) VYHLÁŠKA. Vyhláška č. 246/2001 Sb., *o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci)*, ve znění pozdějších předpisů.
- 20) VYHLÁŠKA. Vyhláška č. 247/2001 Sb., *o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany*, ve znění pozdějších předpisů.
- 21) ZÁKON. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.
- 22) ZÁKON. Zákon č. 133/1985 Sb., *o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů.
- 23) ZÁKON. Zákon č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů.
- 24) ZÁKON. Zákon č. 320/2015 Sb., *o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru)*, ve znění pozdějších předpisů.
- 25) ZÁKON. Zákon č. 219/1999 Sb. *o ozbrojených silách České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

- 26) Integrovaný záchranný systém – Hasičský záchranný sbor České republiky, © 2021. In: Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2021-6-22]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-system.aspx>
- 27) Monitor – informační portál Ministerstva financí [online], © 2021. [cit. 2021-6-22]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/>
- 28) Plat a příplatky, © 2018. In: Kariera.army.cz/ Nábor do armády [online]. Agentura personalistiky AČR [cit. 2021-6-22]. Dostupné z: <https://kariera.army.cz/plat-a-priplatky>
- 29) Platy státních zaměstnanců ve služebním poměru, © 2021. In: Pracomat.cz [online]. [cit. 2021-6-22]. Dostupné z: <https://www.pracomat.cz/poradna/pro-pracujici/373-platy-statnich-zamestnancu-ve-sluzebnim-pomeru.html>
- 30) Požární ochrana / BEPO Ostrava, © 2007–2021. In: BOZP, školení BOZP a PO, služby BOZP Ostrava [online]. Ostrava: BEPO [cit. 2021-6-22]. Dostupné z: <https://www.bozp-bezpecnost.cz/pozarni-ochrana>
- 31) Statistické ročenky Hasičského záchranného sboru ČR 2005–2020. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. Praha: © 2021 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2021 [cit. 2021-06-22]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>
- 32) Správa letiště Pardubice [online], © 2004-2014. Ministerstvo obrany [cit. 2021-6-22]. Dostupné z: <http://www.slp.army.cz/>
- 33) *Ústřední poplachový plán Integrovaného záchranného systému*, 2021. In: Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. [cit. 2021-6-22]. Dostupné také z: <https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>.

PŘÍLOHY

Příloha A – Měsíční služební platové tarify vojáků z povolání

Příloha B – Základní měsíční služební platové tarify a stupně pro příslušníky bezpečnostních sborů

Příloha C – Osobní ochranné pracovní prostředky hasiče

Příloha A – Základní měsíční služební platové tarify vojáků z povolání

Vojenská hodnost	Základní služební tarif (měsíčně)
vojín	15 200 Kč
svobodník	26 850 Kč
desátník	28 290 Kč
četař	29 870 Kč
rotný	34 580 Kč
rotmistr	36 940 Kč
nadrotmistr	39 320 Kč
praporčík	41 940 Kč
nadpraporčík	44 800 Kč
štábní praporčík	57 920 Kč
poručík	39 560 Kč
nadporučík	44 800 Kč
kapitán	51 370 Kč
major	57 920 Kč

Zdroj: server Armády ČR

Příloha B – Základní měsíční platy státních zaměstnanců ve služebním poměru

Doba praxe	Tarifní stupeň	Tarifní třída							
		1	2	3	4	5	6	...	11
do 3 let	1	21 490	22 800	24 590	26 550	28 670	30 960	...	45 690
do 6 let	2	21 880	23 600	25 460	27 480	29 670	32 060	...	47 350
do 9 let	3	22 630	24 400	26 330	28 440	30 720	33 200	...	49 050
do 12 let	4	23 410	25 280	27 270	29 450	31 810	34 370	...	50 840
do 15 let	5	24 240	26 160	28 240	30 500	32 940	35 590	...	52 670
do 18 let	6	25 070	27 080	29 240	31 570	34 100	36 880	...	54 590
do 21 let	7	25 950	28 020	30 270	32 700	35 340	38 190	...	56 580
do 24 let	8	26 880	29 010	31 340	33 850	36 590	39 570	...	58 650
do 27 let	9	27 820	30 030	32 440	35 070	37 900	40 990	...	60 780
do 30 let	10	28 800	31 100	33 610	36 320	39 270	42 460	...	63 000
do 33 let	11	29 830	32 220	34 810	37 400	40 680	43 980	...	65 300
nad 33 let	12	30 870	33 360	36 060	38 980	42 150	45 580	...	67 680

Zdroj: pracomat.cz

Příloha C – Osobní ochranné pracovní prostředky hasiče

Poř. Č.	Druh věcného prostředku		Počet pro každého hasiče	Orientační doba životnosti (v rocích)
1	Pracovní stejnokroj II (PS II) (100% bavlna, popř. 100% arami, arami/viskóza FR)	blůza	1	2*/6**
2		kalhoty	2	2*/6**
3	Čepice k pracovnímu stejnokroji II		1	5
4	Ochranný oděv pro hasiče třívrstvý (kabát, kalhoty)		2	5
5	Jednovrstvý ochranný oděv pro hasiče pro likvidaci požárů ve venkovním prostředí (blůza, kalhoty)		1	5
6	Přilba pro hasiče		1	daná výrobcem
7	Obuv pro hasiče (popř. i s prodyšnou membránou)		1	4
8	Ochranné rukavice pro hasiče (zásahové rukavice)		1	2
9	Ochranné rukavice proti mechanickým rizikům (pracovní rukavice)		1	1
10	Kukla pro hasiče		1	5
11	Lékařské rukavice pro jednorázové použití		1	-
12	Hasičský opasek s karabinou s minimální pevností 22 kN v podélném směru se sekyrou (tzv. polohovací pás)		1	daná výrobcem
13	Ponožky do zásahové obuvi		5	1
14	Svítilna		1	5
15	Stejnokrojové doplňky k ochrannému oděvu a PS II	triko s dlouhými rukávy (bavlna)	2	1
16		triko s krátkými rukávy (bavlna)	2	1
17		spodky dlouhé „thermo“	2	2
18		triko s dlouhými rukávy „thermo“	2	2
19		triko s krátkými rukávy „thermo“	2	2

Zdroj: NVMO č. 102/2013, Věstníku